

Brussel, 20 maart 2008.

Mevrouw, Mijnheer,

We hebben het genoegen u de nieuwe “handleiding voor het opstellen van wetgevende en reglementaire teksten” voor te stellen.

Deze handleiding is **bestemd voor degenen die regelgevende teksten opstellen** voor de federale overheid en de deelgebieden. Ze formuleert in hoofdzaak **regels van wetgevingstechniek**, namelijk aanbevelingen met betrekking tot de beste manier om de regels die de overheden voor ogen hebben, om te zetten in een juridische vorm. Deze nieuwe handleiding vervangt de circulaire inzake wetgevingstechniek van 2001, waarvan zowel de inhoud als de vorm volledig werden herwerkt om de opstellers van regelgevende teksten op de meeste efficiënte manier te helpen.

Wat de **inhoud** betreft geeft deze handleiding een **antwoord op een maximum aan concrete vragen** die de opstellers zich kunnen stellen. Deze antwoorden zijn samengebracht in zes delen:

- a) het eerste deel bevat algemene regels op het vlak van de redactiemethode en het correcte taalgebruik;
- b) het tweede deel geeft algemene wetgevingstechnische regels die van toepassing zijn ongeacht de structuur van de wetgevende en reglementaire teksten. Die regels betreffen de keuze van de soort tekst (vb.: wat de federale overheid betreft, de keuze tussen een wet en een koninklijk besluit), de na te streven mate van gedetailleerdheid en de vorm waarin de nieuwe bepalingen het best worden gegoten (op zichzelf staande bepalingen, wijzigings-, opheffings- of intrekkingbepalingen);
- c) Het derde deel is het hart van de handleiding. Het werkt hoofdzakelijk in detail de wetgevingstechnische regels met betrekking tot de bestanddelen van de structuur van wetgevende en reglementaire teksten uit. Het opschrift, de aanhef, het dispositief en de bijlagen worden onder de loep genomen;
- d) in het vierde deel wordt aandacht besteed aan de wetgevingstechnische regels die gelden voor bijzondere problemen, zoals de instemming met verdragen, de omzetting van Europese richtlijnen, de wetgeving door verwijzing, coördinaties en codificaties;

- e) het vijfde deel bevat formules en modellen van besluiten die de wetgevingstechnische regels toelichten en aanvullen;
- f) het zesde deel beschrijft de grote lijnen van de adviesprocedure voor de afdeling wetgeving van de Raad van State en geeft aanbevelingen om van deze afdeling efficiëntere hulp te krijgen.

In de bijlagen bij de handleiding worden modelbrieven in verband met adviesaanvragen aan de Raad van State voorgesteld.

In vergelijking met de aanbevelingen van 2001 kunnen **drie inhoudelijke wijzigingen** worden aangestipt:

- a) de eerste wijziging betreft de **nummering van onderdelen, die ingevoegd worden tussen bestaande onderdelen** (artikelen, paragrafen, afdelingen die artikelen groeperen, enz.). Volgens de aanbevelingen van 2001 werden de ingevoegde delen aangeduid met “bis, ter, quater, ...”. Nu wordt aanbevolen deze ingevoegde onderdelen te nummeren onder de vorm van een slash gevolgd door een bijkomend nummer in Arabische cijfers (vb.: art. 5/1, art. 5/2, enz.), behalve in teksten die reeds een andere manier van nummering gebruiken en dit om de homogeniteit van de tekst te bewaren (zie de aanbevelingen nrs. 123 en 124). Deze nieuwe wijze van nummering heeft het voordeel dat ze beter aangepast is aan opzoeken in elektronische gegevensbanken; zij vermijdt eveneens mogelijke twijfels met betrekking tot de juistheid (vb.: *nonies* of *novies* ?) en de betekenis (vb.: *undevicies*) van een bepaald nummer;
- b) de tweede wijziging betreft de hypothese waarbij **een Europese verordening in intern recht wordt uitgevoerd door een besluit**. Volgens de aanbevelingen van 2001 was het mogelijk in de aanhef van dit besluit te verwijzen naar deze verordening in de vorm van een “overweging”. Thans is de vermelding van deze verordening verplicht in de aanhef. De vermelding dient te gebeuren vóór de vermelding van de rechtsgrond van het besluit en dient ingeleid te worden door de woorden “Gelet op” (zie aanbeveling nr. 40). Op deze wijze zal de lezer die aandacht heeft voor de informatie verschaft in de aanhef van een besluit, onmiddellijk ervan op de hoogte zijn dat hij dit besluit samen met de Europese verordening zal moeten lezen;
- c) de derde wijziging heeft betrekking op de vermelding van de **rechtsgrond van een besluit**. Volgens de aanbevelingen van 2001 diende de aanhef van het besluit iedere pertinente akte te vermelden, gevolgd door het woord “inzonderheid” en de opsomming van de artikelen en eventueel hun onderdelen, die de rechtsgrond vormden. Nu wordt aanbevolen de opsomming van de artikelen niet meer te laten vooraf gaan door het woord “inzonderheid” omdat de aanduiding van de rechtsgrond in ieder geval zeer precies moet zijn (zie aanbeveling nr. 27).

Ook wat de **vorm** betreft werden voor deze handleiding **twee nieuwigheden** doorgevoerd.

De eerste nieuwigheid houdt verband met de bekommernis om **zo precies mogelijk en pedagogisch verantwoord te antwoorden op de vragen** die de opstellers zich kunnen stellen:

- a) de antwoorden op de vragen zijn in het algemeen zo geformuleerd dat vertrokken wordt van de concrete gevallen, waarmee de opstellers kunnen worden geconfronteerd en vervolgens wordt uitgelegd op welke wijze moet gehandeld worden met betrekking tot elk geval;
- b) om de problemen en de voorgestelde oplossingen beter te begrijpen worden talrijke voorbeelden gegeven, waarbij zowel de voorbeelden die men best volgt als deze die men best vermijdt, aan bod komen;
- c) technische termen worden gedefinieerd (op zichzelf staande bepaling, wijzigingsbepaling, opheffing, intrekking, rechtsgrond);
- d) teneinde de opstellers te overtuigen de aanbevelingen te volgen, wordt voor deze een rechtvaardiging gegeven: ofwel worden de juridische regels die de aanbevelingen ondersteunen aangegeven, ofwel wordt vermeld wat de voordelen zijn van het volgen van de aanbevelingen en de nadelen van het niet volgen ervan.

Een tweede nieuwigheid bestaat in het ter beschikking stellen van een **elektronische versie** van de handleiding in pdf-formaat. Deze versie bevat **bladwijzers** en **hyperlinken**, die toelaten om gemakkelijk doorheen het document te navigeren. De elektronische versie is beschikbaar op de website van de Raad van State onder de rubriek "wetgevingstechniek" (<http://www.raadvst-consetat.be>). De navigatie in het elektronische document wordt in bijlage uitgelegd.

Philippe BROUWERS,
Referendaris.

Jeroen VAN NIEUWENHOVE,
Auditeur.

BIJLAGE

A. Navigatie vertrekkende van de bladwijzers van de handleiding

De **inhoud** van de handleiding wordt links op het scherm weergegeven als bladwijzers.

Als u een **onderliggende rubriek** wilt weergeven, dubbelklikt u erop of klikt u op het “plus” teken naast een rubriek.

Elke bladwijzer is een hyperlink naar de eraan **gekoppelde rubriek van de tekst** van de handleiding. Indien u de inhoud van die rubriek wilt weergeven, klikt u op de bladwijzer.

The screenshot shows the Adobe Reader interface. On the left, the 'Bookmarks' sidebar is open, displaying a hierarchical list of document sections. The main text area on the right shows page 31 of a document titled 'Wetgevingstechniek - Definitieve versie.pdf'. The page content includes a section header 'HOOFDSTUK 3. VORM VAN DE BEPALINGEN: OP ZICHZELF STAANDE BEPALINGEN, WIJZIGINGS-, OPHEFFINGS- OF INTREKKINGSBEPALINGEN' and a numbered list of instructions for setting provisions.

Bookmarks:

- INHOUDSOPGAVE
- INLEIDING
- ALGEMENE REGELS VOOR EEN KEURIGE REDACTIE
- ALGEMENE REGELS VAN DE WETGEVINGSTECHNIEK
 - KEUZE VAN DE SOORT TEKST
 - MATE VAN GEDETAILLEERDHEID VAN DE BEPALINGEN
 - VORM VAN DE BEPALINGEN: OP ZICHZELF STAANDE BEPALINGEN, WIJZIGINGS-, OPHEFFINGS- OF INTREKKINGSBEPALINGEN
- WETGEVINGSTECHNISCHE REGELS MET BETREKKING TOT DE BESTANDELEN EN DE BEKENDMAKING VAN WETGEVENDE EN REGLEMENTAIRE TEKSTEN
- WETGEVINGSTECHNISCHE REGELS MET BETREKKING TOT BIJZONDERE PROBLEMEN
- FORMULES EN MODELLEN VAN BESLUITEN
- RAADPLEGING VAN DE AFDELING WETGEVING VAN DE RAAD VAN STATE
- BIJLAGEN
- INDEX
 - A
 - B
 - C
 - D
 - E
 - F
 - G
 - H

Page 31 Content:

HOOFDSTUK 3. VORM VAN DE BEPALINGEN: OP ZICHZELF STAANDE BEPALINGEN, WIJZIGINGS-, OPHEFFINGS- OF INTREKKINGSBEPALINGEN

9. Stel de bepalingen zo op dat ze zo harmonisch mogelijk in de rechtsorde worden opgenomen. Hiervoor heeft u de keuze uit vier vormen die kunnen worden gecombineerd:

- a) op zichzelf staande bepalingen, die nieuwe regels formuleren, maar niet in bestaande handelingen ingrijpen;
- b) wijzigingsbepalingen, die in bestaande teksten ingrijpen, bijvoorbeeld:
 - door artikelen aan te vullen via invoeging van woorden, zinnen, leden, paragrafen;
 - door artikelen volledig of gedeeltelijk te vervangen;
 - door nieuwe artikelen in te voegen;
 - door artikelen volledig of gedeeltelijk op te heffen (dit wil zeggen voor de toekomst te schrappen);
 - door artikelen volledig of gedeeltelijk in te trekken (dit wil zeggen met terugwerkende kracht te schrappen), zodat deze artikelen geacht worden nooit te hebben bestaan en nooit uitwerking te hebben gehad;
- c) opheffingsbepalingen, dit wil zeggen bepalingen die een of meer bestaande regelingen voor de toekomst volledig opheffen;
- d) intrekkingbepalingen, dit wil zeggen bepalingen die een of meer bestaande regelingen met terugwerkende kracht volledig afschaffen, zodat deze artikelen geacht worden nooit te hebben bestaan en nooit uitwerking te hebben gehad.

De keuze van de meest geschikte vorm hangt af van verschillende factoren, waaronder:

- a) het bestaan van regelingen in het te reguleren gebied en meer in het algemeen het bestaan van regelingen waarop de nieuwe regels een weerslag kunnen hebben;
- b) de verenigbaarheid van de nieuwe regels met de bestaande regelingen;

De **index** van de handleiding is rechtstreeks toegankelijk via de bladwijzers. Hij bevat in alfabetische volgorde **de eerste letter van elk opgenomen trefwoord**. Indien u op een letter klikt, hebt u toegang tot de trefwoordenlijst in de tekst van de handleiding. Deze trefwoorden stemmen overeen met de verschillende facetten van het opstellen van regelgevende teksten.

<p>INDEX</p> <p>A</p> <p>B</p> <p>C</p> <p>D</p> <p>E</p> <p>F</p> <p>G</p> <p>H</p> <p>I</p> <p>J</p> <p>K</p>	<p>I</p> <p>Indeling van een tekst Zie "Groeperen van artikelen"</p> <p>Inleiding van het dispositief F 3-10-1 tot F 3-10-3</p> <p>Instemming Zie "Samenwerkingsakkoord" en "Verdrag"</p> <p>Internationale overeenkomst Zie "Verdrag"</p> <p>Interpretatie</p> <p>- interpretatieve bepalingen (interpretatieve wetten en decreten) 7.5, F 4-1-7</p> <p>- richtlijnen voor de interpretatie en toepassing van regelgeving 7.6</p> <p>Interpunctie 3.12</p>
---	--

B. *Navigatie vertrekkende van de hyperlinken in de tekst van de handleiding*

De tekst van de handleiding bevat hyperlinken die toelaten in het document te navigeren door een eenvoudige klik op de gekozen hyperlink. Aldus kunt u op drie manieren navigeren:

- a) van een trefwoord van de index naar de aangeduide aanbevelingen en formules;
- b) van een aanbeveling naar de formules waarnaar zij verwijst;
- c) van een formule naar de aanbevelingen waarnaar zij verwijst.